

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Concilia Provincialia Mediolanensis Sex

Borromeo, Carlo

Venetiis, 1602

De Monasterio Monialium, & eius partibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62072](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62072)

Ostiolum uerò illud ita compactum sit, ut claudatur pessulis binis, seu binis, clauibus binis, opere fabрили diuerso. Reliqua superiora tabulata ex materia lignea esse poterunt: lumen excipient ex fenestriculis exiguis, jdemque clathratis: summum uerò fenestras, ut moris est, habebit.

1. De Clausura, &c.

32 Organum autem in posterum nè constituatur; nisi locus, in quo aptè locetur, Superioris iudicio ante probetur.

33 Prohibentur etiam moniales ipsè inus, aut per alios foris sonare musicis instrumentis, præter Organa, & Harpicordium, quo ars Organo sonandi discitur.

Quæ ad hunc titulum pertinere possunt, videantur tit. sequenti. & De clausura, &c.

De Monasterio Monialium, & eius partibus, tam ex decretis Prouinc. quàm instruct. fabricæ.

S V M M A R I V M.

- 1 Monasterium nouum Monialium, ex decretis Prouincialibus qualiter edificandum, reconcinandum. & 2.
- 2 Situs eiusdem ubi, ex instructionibus fabricæ Ecclesiasticæ deligendus.
- 3 Loca inferiora, queq; superiora habeat: & que alia ab his distincta.
- 4 Ariolum Capitalare, & nu. 36.
- 5 Triclinium, seu Refectorium, & nu. 36.
- 6 Cella uinaria, cum loco adiuncto.
- 7 Coquina, cum cellis alijs.
- 8 Locus lauationis manuum, & nu. 36.
- 9 Locus calefactionis, & nu. 36.
- 10 Locus laborum, & nu. 36.
- 11 Porticus.
- 12 Cella collocutionis.
- 13 Fenestræ collocutionis.
- 14 Ianuæ.
- 15 Retæ.
- 16 Furnus. Et De clausura, nu. 20.
- 17 Locus lauationis.
- 18 Tonstrina.
- 19 Locus Cancellariæ.
- 20 Promptuarium.
- 21 Officina aromataria.

Loca inferiora que.

& qualia.

Locus

22. Locus dormitionis, aut cellæ dormitorie.
 & nu. 36. } & qualia.
23. Latrine .
24. Locus scholæ Nouitiarum .
25. Vestiarium .
26. Horreum, Granariumuè .
-
27. Valetudinarium . & nu. 36.
28. Locus educationis puellarum .
29. Viridarium .
30. Carcer, & locus secessionis . } & qualia.
31. Locus interior, & exterior audiendæ confessionis.
32. Diuersorium confessorij, & nu. 36.
33. Foresterij, Hospitiuè .
34. Diuersorium famulorum, & colorum aduentantium .
35. Domicilium conuersarum .
36. Cautiones quæ adhibendæ in tota Monasterij ædificatione .
37. Cautiones quædam de omni Ecclesiastica ædificatione .

Quando nouum monialium Monasterium constructur, hoc in primis curabitur, ut nulla fenestra, nullauè specula alio, quàm intus Monasterij septum spectet. Quod septum non simplici pariete, sed ipsis claustris, porticibusuè claudat. In eius autem septi medio uiridarium magna ex parte constitui poterit.

4. De Monialibus.

Ad huius formæ modum Monasteria, quæ iam exædificata sunt, quò ad eius fieri poterit, accommodari, reconcinnariuè, id Epò curæ sit.

2. Ecclesiæ Monialium adiunctum est illarum Monasterium: de quodenuè restat, ut instructionem aliquam breui conscribamus.

Primo Monasterij huius situs deligatur, qui ex Canonis Agathensis cautione, procul, ut par est, absit cum à Monachorum, Regulariumuè Monasterijs, tum etiam à Canonicalibus, Clericalibusuè edibus, Ecclesijs Collegiatis, à turribus, à mœnijs publicis, propugnaculis, vallo, arce, & à prealtis ædificijs, vnde etiam prospectus intrò esse possit. Laicali porro ædificio coniunctum, vbi fieri potest, nulla parte sit: sed aliquo intervallo disjunctum, ac separatum.

Longè item à plateis, emporijs, omni foro, viaque denique qua iumenta, carrus, velicula, aliaque id generis crebrius agi, duciùè solent, & à locis

item,

Inst. fab. lib. j.
 c. 32. De Monialibus.

item, vbi multitudinis, vel concursatio, vel conuentus, vel strepitus sit.

Rursus cautio etiam sit, ne eius monasterij positio eligatur in loco abdito, occulto, valdeq; admodum remoto ab hominū frequentia: ne praterca, quod sacra Tridentina Synodus à monasterij monialium ratione alienum censuit, extra vrbis, oppidi, alteriusue loci mœnia vlllo sanè modo.

3 Loca huius monasterij, omnibus partibus absoluti, de quibus infra sigillatim dicemus, hæc sunt, pro vario vsu distincta. Ac primo quidem inferiora.

Atriolum Capituli.

Triclinium, quod Refectorium dicunt.

Cella vinaria.

Coquina.

Locus Calefactionis.

Locus vasis aquarij ad manus abluendas.

Locus laborum.

Porticus.

Cella interior, & exterior ad colloctionis vsu.

Ianua.

Rota.

Furnus.

Locus lauationis.

Tonstrina.

Locus Cancellariæ.

Promptuarium.

Officina aromatariæ.

Loca superiora.

Locus Dormitionis, aut Cellæ Dormitoriæ.

Locus Scholæ Nouitiarum.

Locus Vestiarius.

Horreum.

Loca distincta.

Valetudinarium.

Locus educationis puellarum.

Viridarium.

Carcer, & locus secessionis.

Locus interior, & exterior confessionis.

Diuersorium item exterius colonorum aduenientium.

Diuersorium Confessarij Sacerdotis.

Ibi. de Atriō 4 *Atriolum, in quo capitularis monialium Conuentus habetumulo Capituli. gnum esse debet pro monialium numero, constitutis ab omni parte sedilibs*

Sess. 25. ca. 5.
de regul.

libus. Forma sit non oblonga, nec verò angusta; sed, quò ad eius fieri potest, quadrata specie potius; ut quando à præfecta cohortatio, monitione sit undique commodius exaudiatur.

Subofcurum potius esse debet, quàm illustre: tum præterea picturis aliquot, pietatem excitantibus, ornatum; ab ea præsertim parte, in qua præfecte sedile collocatum est.

5 Triclinium, quod refectorium vocant, loco exstruatur, qui cæteris monasterij partibus commodior sit.

Ibid. De Refect. & cella vinaria.

Structura ampla fiat, quæ commodè capias non modo moniales omnes, ab omni parte parietum sedentes, sed aliquanto etiam plures, quas deinceps in monasterium pro illius amplitudine, facultatumque ratione recipi posse verisimile est.

Habeat à capite ornatum sacrarum imaginum, piè, decorèque pictarum: ab uno etiam latere suggestum, in medio pariete exstructum, unde sacra lectio commodè in omni parte audiatur.

Fenestras item ab utroque latere, unde lux hauriatur.

6 Cellam præterea vinariam subitus exædificatam; quæ fenestras iidem habeat, ordine, rectèque partitas.

Utrique loco, Triclinio scilicet, & Cella Vinaria, locus alius prope esse debet, is que vsui præfecte celle vinaria, ad lagenas, crateras testaceas, vasque eiusmodi vinaria, & aquaria reponenda: aut, si fieri potest, ob eum ipsum usum chors paruula cum puteo.

7 Coquine positio, aut maximè potest, triclinio propè sit, ut inde per fenestram, aut paruulo vestibulo interiecto, fercula, lancesuè exponantur monialibus, in triclinio ministrantibus.

Inst. Ibid. De Coquina.

Eius situs amplè patere debet, camino, qui illius magnitudini proportionè respondeat, exstructo, clibano item paruo, in quo esculenta coquantur.

Huic coquinariæ structura loca hæc ad eiusdem usum adiuncta esse debent, cella, ubi cocti cibi dimensio sit; cella promptuaria, penariauè esculenti, obsoniue quotidiani: locus ad lances, ollas, vasauè escaria lauanda; & chors præterea ab alijs separata cum puteo: unde si aqua tubulis ligneis ductilibus hauritur, adhiberi, accommodariuè poterunt canales plumbei, aut lignei, alteriusuè generis, per quos, prout opus erit, aqua in locum lauationis, & in coquinam ducatur.

Alia item chors exstruetur ad gallinarij usum.

8 Locus vasis, labriue aquarij, ad quem moniales, antequàm mensæ benedicant, manus abluturæ conueniunt, à triclinio, & ab atriolo capituli, non longè exstrui debet, ea porrò magnitudine, quæ monialium numero respondeat.

Ibid. de loco lauat. Mon.

Quo loco malluiniim, vas scilicet aquarium, vel marmoreum, vel eneū, alte-

alte-

alteriusuè generis, in pariete agglutinatum, totidem papillas habeat, quòd eius longitudo requirit: subtus ex ædificato præterea sinu aquario cocano, & acclivi, vnde perforamina aqua, è malluio effluens, aliò derinetur.

Ibid. de loco
Calef.

9 Locus calefactionis, quem hypocaustum dicunt, caminata scilicet strætura, vbi, igne succenso, moniales per hyeme ad calefaciendum conueniunt, ex ædificari potest; non longè à triclinio & loco lauationis manuum: isque tantè magnitudinis esse debet, quanta numerum earum capiat.

Camini structilem, quaquaversum latè patentem habeat, aut parietè hærentè, aut in medio extructum; vt ab omni parte locus sit ad calefendū.

Ibid. de loco
lab.

10 Loci laborum, quòd ad opera, manibus elaboranda, moniales certis horis conueniunt, situs illustris esse debet, nec ab vlla parte suboscursus, vt vndique lumen hauriatur, quod in laboribus conficiendis, & in operibus, vel contextendis, vel acu pingendis, elaborandis uè necessariò requiritur.

Sit item per amplius, & structura eiusmodi, qua locus luminosus redatur.

4. De Monialibus.

In vnoquoque monasterio, vbi neque locus communis vestium; neque alter est item, in quo operibus elaborandis moniales exercentur, vterque quàm primùm fieri potest, consiliuatur, conseruaturve. Reliqua videantur in tit. de Præfectis, & alijs ministris Mon.

Inst. Ibid. de
Porticibus.

11 Porticus simplices sint, nempe è simplici columnarum, aut pilæstratarum ordine constructæ: atque adeò structura omni humili potius, quàm magnifica, & sumptuosa: ab omnique parte ductæ, quadri formam præbeant. Hæ, vt alia supra expositæ ædificationes, tecto laqueato, alio uè ligneo opere constare possunt: at ob perpetuitatem, tum etiam, vt periculum incendiij cautiùs euitetur, opere fornicato potius fieri debent.

Inst. Ibid. de
Cellis collocut.

12 Cella collocutionis, & interior, & exterior, loco non semoto, neque abdito, sed publico, perspicuoque extrui debet, ac propè monasterij ostium auditorij.

Interioris Cellæ fenestræ lumen à monasterio intrinsecus excipiant; exterioris verò à parte, quæ extrinsecus est. Porro illa cautio adhibeatur, vt præter vna, plures uè fenestras, ad collocutionem accommodatas, in pariete, inter vtramque cellam interiecto, nulla omninò alia inlit.

1. De clausura, &c.

Ostia locorum, quæ collocutioni solum, etiam intus, & foris sunt attributa, semper clausa sint: quorum claues sint apud antiquissimam earum monialium, quæ audiendis sermonibus sint præpositæ. Nec, nisi cum opus sit longiori collocutione, aperiantur. Cæterum ianuitrix ex clathrata ianua fenestellula, ianua tamen clausa, rotariæ ex rota respondebunt pulsantibus.

Inst. Ibid. de
fenestris collocutionis.

Loca autem intus, & foris collocutioni attributa, cum ibi sint, qui loquantur, semper pateant, vt, quinàm sint, videri possint.

13 Fenestra collocutionis benè munita sit opere clathrato ferreo dupli-

unciarum circiter duodecim intervallo inter unum, & alterum interiecto. Opus verò clathratum eiusmodi sit, ut spissi clathri, firmiter infixi, inter se singuli, non amplius distent unius tribus.

Instruatur præterea lamina ferrea: quæ latius paulò, quàm fenestra, undique patens, à parte monasterij intus parieti infixæ, firmoque bitumine agglutinata, clathrato operi interiori adhaerecat. Sit verò plena aliquot foraminibus magnitudine ciceris, iisdemque inter se distantibus spatio unciarum circiter trium.

Habeat item fenestellulam, in medio exstructam, uncias sexdecim undique patentem: quæ sera, recte, & clauæ claudatur.

Obducatur item fenestra, intrinsecus tela, nigri coloris affixæ instrumento telari, quod aperiri queat.

Quibus porò in monasterijs illud ordinis, regulæque institutum est, ut è fenestra colloquutionis nullus monialium conspectus detur, in ijs illa fenestra, simplici tantum opere clathrato instructa, & lamina ferrea obducta sit, quæ nullam fenestellulam habeat, & telare eiusmodi, quod non aperiatur.

Monialibus nulla quidem nimia diligentia uideri debet ad eius thesauri custodiam, cuius causa propinquis, rei familiari, ac terrenis omnibus rebus, curisque renunciantes, in septa Monasterij, se incluserunt. i. Vt supra.

Utigitur sanctum earum propositum, ea ex parte, quæ diaboli insidijs maximè patet, communiatur, curent Episcopi, ut ad omnes fenestellas, ubi colloquendum sit, duo ferrei clathri, seu cancelli construantur, qui saltem palmo distent, alter ab altero.

Inter virgas ferreas, quibus singuli cancelli compacti sunt, nõ plus omnino, quàm uncia intersit. Sint autem virgæ ità solidæ ut neque facile frangi, neque flecti possint.

Intimo verò cancello, quo moniales ad colloquendum accedunt, ferrea lamina appingatur, quæ moueri nequeat; sitque exiguis foraminibus, ad audiendi tantum commoditatem perforata, cui lineus pannus nigri coloris, ligneis tabellis affixus, instar fenestræ, quæ aperiri possit, cum erit colloquendum apponatur.

In ea lamina fieri possit quadrata fenestellula nouem tantummodo unciarum, cuius clauis à præfecta custodiatur: neque eam fenestellulam aperire liceat, nisi quo tempore colloquendum sit cum Episcopo, vel ordinis superioribus, aut cum parentibus, & fratribus monialium, & alijs arcta propinquitate generis coniunctis: aut cum instrumentum aliquod confici, uel sacrum sermonem audiri oporteat.

Quod uerò ad huius fenestellulæ concessionem attinet, excepta sint monasteria, quorum moniales, vel lege, vel consuetudine ab externis hominibus conspici numquam solent.

Ne

4. De Monia. Ne fenestra laminæ ferreæ, vt primo Concilio Prouinciali cautum est, vniquam aperiatur, nisi perrarò, & ob causam, quam vrgentem Episcopus iudicarit.

Loca collocutionum interna, parlatoria, vulgo vocata, quæ in posterum fient, vna, eademque spacij circumscriptione, nullo interiecto pariete, contineantur, & ad formæ, qua iam pleraq; exædificata sunt, modum accommodentur, vbi id non magno incommodo fieri poterit, vt ab eisdem auscultatricibus omnes possint collocutiones exaudiri.

Inst. fab. Ibid. *Vbi ob monialium multitudinem duabus, tribusue, aut pluribus ad collocutionem fenestris opus est: eas vno in loco, cellauè, si commodum est, intus extrui expedit ad rationem præscriptam: ita tamen, vt recta, ordineque longè ducta, spacium inter se habeant quattuor, vel quinque cubitorum. Distingui tamen, ac separari ille poterunt pariete interiecto, si modo in eo fenestra, aperturæ sit, vnde monialis, ad clathratam collocutionis fenestram colloquens, ab alijs, quæ in cæteris deinceps fenestris colloquuntur, rectè conspiciatur.*

Nec verò rota ductilis in villo collocutionis loco imponatur, constituturue, nisi in vno tantum, nempe in fenestra, ad eam rotæ collocutionem potissimum accommodata.

4. Ibidem. Si verò loca, vt dicunt, parlatoria complura erunt, in vno tantum, aut in altero ad summum, superiorum indicio rota sit.

6. Quæ ad Monial. pert. Collocutionū loca in monialiū monasterij, tam intrinsicè, q̄ extrinsecus constituta clauis clausa perpetuò sint; nisi cum ibi quis est collocutionis cā ex facultate legitima. Clauis autē apud præfectā custodiatur.

Vt autē, quod de verito ad monialium monasteria accessu cautum est, certis diebus iure seruetur, clauis et adhibeatur ostio loci exterioris collocutionum in monasterijs: quæ clauis, noctu præsertim ab Ep̄o committatur Cōfessario, alijue pio viro arbitrato suo. Is verò illis diebus ne aperiatur, neque clauē aperiēdi tradat, nisi facultatē Ep̄i scriptā exhibenti.

4. Ibidem. 14 Monasteriū ianuas, per quas ad illius septa aditus pateat, duas habeat, & alias prætereā nullas. Quarū duarū ianuarū, vna iumentis, curribus, vehiculisque agendis, altera alijs vsibus, & commodis necessarijs inseruiat. Quò autem in monasterio vna tantum ad omnem tūm actū, tūm vsūm satis esse videbitur, in eo illa dumtaxat vna sit.

Ianua vtraque è duplici assere, eoque firmo constet, ac sine vlla iem sit, ne minima quidem rimula. Limen è marmore, solidouè lapide habeat, quod strictim ipsi portæ coherescat.

Ianux curruū, iumentorūue altera & asserebus firmis, ad cæcellis specie confecta, in monasterio ipso adiungatur, q̄ à prima ianua paululu distet, formaq; sit in fabricæ Ecclesiasticæ instructionibus demonstrata.

Ad ianuam alteram, alijs vsibus accommodatam, cui rota, quem tur-

num

nam vocant, adiungitur, moniales duę semper assistant, quę ianitrices constituentur.

Singulę hæ tres ianue clauibus duabus, fabrili opere inter se diuersis, claudantur, quarum vnam etiam die, monasterij præfecta, alteram monialis, quę professione anterior est, apud se perpetuo habeat.

Ianue septorum monasterij die clausę sint vna saltē clauē; quę ab antiquiore ianitrice custodiatur, vt cum opus fuerit, aperiri possint. Nequamquam autem aperiantur; nisi duabus ianitricibus præsentibus. At noctu duabus clauibus diuersis claudantur; quarum altera asserte- tur à præfecta, altera verò ab eadem ianitrice antiquiore. Cum autē ianue aliqua necessaria causa aperiuntur, moniales non audeant eò accedere, vt externum quidquam aspiciant, vel cum vllò omnino, aut ma- re, aut femina colloquantur. Quę id ausa fuerit, includatur in cel- lam, vbi tamdiu sit, quamdiu superiori videbitur, qua pœna etiam ple- ctatur ea, quę ianue præposita est, si aut id permiserit, aut eiusmodi pe- tulantiam statim ad superiorem non detulerit.

Quò autem sanctior huius clausurę cautio adhibeatur, Episcopus, vbi expedire censuerit, pessulum vectemue ostijs singulis clausurę ab exteriori parte claudendum apponi mandet arbitrato suo, clauem- que noctu præferum ei committat, quem fidum, probum, aptumque esse iudicarit.

Ianue duę tantum, vt par est, in monasterio struantur; vna, quę audi- torij dicitur, vsui ad ingressus necessarios, altera ad iumenta, currus, vehi- culandę agenda.

Illæ prior loco non obscuro, neque occulto, sed conspicuo, omnibusque monasterij partibus commodo fiat; nec verò amplè pateat: valuis bene firmis, duplici assere confectis, & vectibus, pessulisue binis, & clauibus, fabrili opere inter se differentibus, claudatur. In ijs porrò valuis ostiolum præterea construatur; idemque firmissimis valuis, sera, aut vecte, pessu- lo, clauęque duplici, ac diuersa, munitum; vt nè ob rem minimam ianua grandior aperiatur, patefiatue necesse sit.

In his valuis insit exigua fenestricula, vel orbicularis, vel quadran- gularis, vel alia quauis forma: nec amplius vndique pateat quinque, aut sex uncijs. Muniatur lamina ferrea, minutis foratibus, grano milij non maioribus, plena: intrinsecus præterea obtegatur crassa tela, aut tenui tabella; quę reuolui possit, cum foras prospectatur. Situs autem ianue huius is esse debet, vt inde, cum fores aliquando aperiun- tur, nullus monialibus prospectus in viam publicam esse possit, sed im- pediatur, obstruaturue atrio aliquo interiecto: aut ianua à latere ali- quo fiat, vnde non recta eò spectetur; sed in aliquem vestibuli parietem proximum.

1. De Præfe- ctis, & alijs Minist. Mon.

6. Vt supra.

Inst. fab. Ibid. De ianuis.

Ianua porro limen è marmore, lapideū solido sit, atque eiusmodi, quod strictim illam attingat.

Antepagmenta item vtrumque ianuae latus firmiter muniant: ab omni que parte valuis arctissimè cobærescant.

Rimæ præterea tum ianuae, tum ostioli, ita benè compactæ, commissuræ esse debent, ut nullum nè tenuissimum quidem, conspiciū in sit.

Huic ianuae proxima esse, struendè debet paruula cella: vbi ianitricis opus faciunt, indeque fores pulsantibus præsto sint, ut respondeant.

Proximè item rota constituetur, quæ ad eam ianitricium cellam, aut ad locum proximum spectet.

Ianua altera vehicularis, loco item conspicuo, exstruatur, tanta sanè magnitudine, quanta vsui esse potest; ad vehicula, cistia, plaustrauè agenda.

Limine lapideo, ut supra, marmoratouè constare debet, ut nè exigua quidem rei exitus relinquatur. Nullum verò ostiolum pl. nè habeat.

Valuis duplicibus, vectibus firmissimis, clauiumque duplicium, ut opere fabrili distinctarum, firmitudine, ut altera, instructa sit. Præterea opus valuarum duplicatum in vno pariete adhiberi potest, vnum scilicet intrinsecus à parte monialium, alterum forinsecus à via publica.

Ianua hæc ad eam monasterij partem struatur, vbi, & lignile, & cella carbonaria ad coquinæ vsū, & apotheca vinaria commodè esse possit.

Procul ab hac ianua, quattuor, aut quinque cubitis, intus in monasterio transfenna ex aseribus querneis, roboratis, ijs singulis, spacio vnciarum circiter trium inter se distantibus, aut ex alia firmissima materia, eodem intervallo, conficiatur: quæ vsque ad ianuae culmen altè ducta, vectibus suis, sera, & clauibus, benè claudatur.

4. De Monia. 15. Rotæ omnes amoueantur, atque obstruantur, ac in posterum vitæ perpetuè sint, præter illam, ianuae communi adiunctam, & alteram in loco, quem parlatorium vocant, exstructam; & tertiã, quæ est in cellula confessionum, & quartam in Ecclesia ad sacras vestes, & ornamenta Missæ sacro necessaria è monasterio exponenda accommodatam.

Cibus verò in omni monasterij hospitio, etiam Confessarij, è rota communi exponatur.

Singulis rotis à parte anteriori monasterij vncus firmiter impactus sit, nè pro libito verti extrinsecus queant.

Si verò loca, ut dicunt parlatoria, &c. ut supra, nu. 13. in fi.

Rotæ, quæ in Ecclesiam spectat, valuae lignea binæ apponantur, alteræ interiores, quarum clavis à præfecta tenetur, alteræ exteriores, quarum clavis apud Capellanum sit, aliumuè, qui superiori videbitur.

Rotarum altitudo nè maior sit cubito, & vncijs octo; latitudo autem cubitalis.

Rota confessionū minor ab omni parte sit dimidia præscripta quantitate.

Rota,

Rota, vel in Ecclesia, vel propè ianuam, vel alio loco ad præscriptum constituta, aut aenea sit, aut lignea, ab omni parte laminis, quas de tola dicunt, diligenter vestita. Alti pateat cubitum, & uncias octo: lati cubitum item: at ab ore nè latius uncis sexdecim. Tota denique rectè commissa, apertè compacta sit; ut nè rimula quidem ab ulla omninò parte sit, appareat, unde foras spectetur.

Inst. fab. Ibid. De Rotis.

Intra seculum à parte monasterij incum ferreum, aut vectem parvulum firmiter infixum habeat, quo obfirmetur; nè forinsecus circumagi possit, nisi à monialibus, quæ intus sunt, relaxetur.

Claudatur etiam ab interiori parte firmis valuis, vecte, sera, & claue.

16 Furnus à loco cubiculari, quem dormitorium vocant, & vestiario, ut longissimè pro situs ratione potest, exstruatur, nè vllum incendij periculum inde creetur.

Ibid. De Furno.

Huic propè struatur farinarium, loco vel superiori, vel inferiori, vel alio quouis commodiori: alter item locus, ubi incernicula, cribra, ceteraque instrumenta farinaria reponuntur: nisi farinarium eiusmodi sit, quod hec etiam commodè capiat: tertius præterea locus erit panificij, ubi panis scilicet fit, & fermentatur: isque vndique benè conclusus, & constipatus. Huic panificij loco, & puteus, & parvulus furnus cum abano coniuncti sint.

In præfurnio foramen cubitale insit, per quod carbones candentes, omnisuè pruna furnaria in fossam, subius fornice substructam, demittatur.

A parte superiori furni, parvulum vaporarium, vulgo la stufetta, exstruatur, quod multiplici vsui esse poterit.

Nec verò in exadificatione furni, negligenda ratio est loci, ubi ligna arida, aliaque materia commodè esse possit, ad furni calefaciendi vsu.

In vnoquoque, vide infra, de Clausura. nu. 20.

17 Locus lauationis viridario, hortisue proximus esse debet, ob id commodi, ut quæ lota, madidant sunt, in ijs loco aprico expandantur, soli que exponantur. Si horti desunt, structura fiat, ad quam gradibus, scalisue ascendatur: ubi à summo, porticus pensiles sint, longuiss, perticisue rectis, ac transversalibus distincte: vnde vestes, stragula, linteamina, & alia lota id generis quæcumque, soli exposita, pendeant, ut assiccescant.

Inst. Ibid. De loco lauat.

Hæc porò structura loco aprico sit, non sublimis admodum, ut nè inde aliorum extra monasterij fines prospectus fiat. Si quando verò is lauationis locus, præ situs angustijs, exstrui in plano monasterij non potest, subius commodè exstruatur.

Porò lauationis locus amplè satis patere debet, pavimento etiam latericio, aliæ materia constratus: habeat puteum, vnde tympano, quod

rota haustoriae genus, la tromba dicunt, aqua hauriatur: habeat item la bra aquaria lapidea, furnulos, clibanos uē cum abenis. Huic loco sub sternatur fossa, lacunauē, profundē, amplēque effossa, in quam aqua diffusa descendat.

Huic etiam coniuncta sit cella carbonaria: è qua carbones promantur ad abena calefacienda.

Ibid. de Ton 18. Lauacri loco propè esse conuenit couicicum, nempè tonstrinam, ubi strina. moniales capita lauent.

Sit in tonstrina caminus, furnus exiguus, abenum furno impositum, ad lixiuij conficiendi usum, & receptaculum aquae sordidae.

Ibid. de loco 19. Cancellaria situs deligatur loco monasterij commodissimo, & lumine Cancellarię. so admodum: quo loco benè materiata cella exaedificetur: ubi praefecti monialium conueniant ad computandas, subducendas uē monasterij rationes.

Sit haec cella, tabularum cōstructione vndique cincta, sit tybis, armarij, ac forulis distincta: in quibus Codices rationum monasterij, aduersaria, volumina accepti, & expensi, scripta, instrumenta, actauē publica, ad monasterij ius quouis modo pertinentia, accuratè asseruari possint; & arca item nummaria, aliaque prater ea id generis.

Binis clauibus, seris totidem, uelutibus etiam binis, duplicibus quoque firmissimis foribus claudatur.

Ibid. de prō- 20. De cella penaria, ad esculenti quotidiani usum accommodata, dixi ptuar. mus: sed habenda etiam ratio est promptuarij, loci scilicet, ubi frugum, leguminum, olei, & aliarum rerum, quae ad annonaria cibaria pertinent, annona reconditur; indeque rursus, prout usu uenit, promitur.

Promptuarium hoc exstruatur loco semoto: opere tectorio, gypsatou vndique dense ita incrustetur, ut nè rima quidem usquam appareat; quò cautius muribus, foricibus uē omnis foratus penitus praclusus sit.

Habeat capsas, cistas, fiscinas, & vasa quaeque repositoria, suis locis distincta.

Claudatur duplici sera, claueque diuerso opere confecta.

Ibid. de offic. 21. Monasterij vsui officina aromataria, medicamentaria uē esse potest: ar. in qua, etsi non omne medicinae genus asseruatur; ea tamen simplicia medicamenta, quae facile conficiuntur, quaeque ad subitanei morbi accessiones depellendas, aut mitigandas valent, inesse debent.

Huius officinae medicamentariae situs procul sit aliquantulum ab Ecclesia, à loco laborum, ab omni denique monasterij parte, quae strepitibus exposita esse non debet; cum haec ob herbarum contusionem, medicamentorum confectionem, multiplicem mortarij situm, frequentem que conuersionem, ab illis vacua non sit.

Loco exstruatur non astuoso, sed subalgido potius. Distincta sit intus asseribus, parieti agglutinatis, infixis uē certo aliquo spacio

Spacio singulis inter se disinctis: inter quos transversales tabulae aliquot, firmis fulcimentis subnixæ, infigantur: in quibus tamquam certis repositorijs, vasa queque aromataria ordine collocentur.

Huic officinae propè adiuncta sit paruula cella: ubi aqua distillata, & reliqua vascula unguentaria, medicamentariauè afferuentur. Hæc verò cella suppleat, si quando officina, tabernaculè, vasa hæc non capit.

Altera præterea subfrigida iidem, ubi herbae, vasaque ad distillandi usum reponuntur, & carbonum aliquantulum.

In vna ex his cellis caminus struatur.

Aquariolum item sit, unde aqua in suffosam lacunam deducatur.

Si præterea cohortis cum puteo locus dari possit; multum afferret commoditatis: si minus, hæc aromataria officinae structura propè perfectum fiat. Atque quidem de inferioribus monasterij partibus: nunc ad superiores transeamus. Medicamenta, vide infra de Clausura. nume. 53.

22 Superiores monasterij partes initio commemorauimus: in ijs potissimum cautio diligens, certa que ratio habenda est atrij cubicularis, quod Dormitorium dicunt. Primò igitur eius situs loco deligatur, qui non patitur cæli grauitatem; sed ad eam partem vergat, ubi pro climatis ratione, aer non aduersus sit, non crassus, non concretus. Sit verò in primis nulli seruitui expositus, ut aliunde introrsum prospectus detur: aut eius luminibus extrinsecus alia parietis, ædificijquè substructione officiantur: neque rursus inde aliorum prospiciatur.

Inst. Ibid. De super. Monast. part. &c.

Atrium cubiculare, prout structurae inferioris ratio fert, monialiumque numerus postulat, triplex, aut quadruplex erit; ita ut in omni clausura parte vnum sit: idque tanta latitudine, & longitudine quanta est ædificatio locorum inferiorum.

Ab vnoquoque atrij capite fenestrae grandiores, unde lux hauriatur, struantur, à pavimento præalta sex, aut septem cubitis. Firmiter verò clathratae sint, & opere præterea vitreo pellucido obductæ, operæuè: ita tamen, ut superior earum pars ad aeris conclusi enaporationem aperiri aliquando possit. Sin autem ab atrij latere aliqua fenestricula etiam opus est; fiat ab ea parte tantum, quæ in claustrum vergit.

Atrium vnumquodque in partes diuisum, exiguis cellis distinguetur: quæ singulae, quinque aut sex cubitis amplæ, storeis, dense contextis, aut telis, tentoriolisuè expansis separabuntur.

Quod si atria dormitionis communia, sicut ita fieri debere, instituti antiqui ratio suadet, non fient; sed propriae cubiculares cellae separatim, distincteque exstruentur; eæ inter se proximæ; coniunctæque esse debebunt, & ordine ab utroque latere ductæ, adiuu medio interiecto, in quadrum, si

feri potest, desinent. Hæ, nè amplæ sint, sed ab omni parte cubitorum circiter septē magnitudine, paruulum lectulum capiant. Simpliciter, humilique structura sint, nullaq; pictura. Fenestriculam vnā tantū habeant singule.

Ostiolum item, quod non sera, aut uecte claudatur, sed pessulo, quod alzapiede dicunt, valuis ita affixo, vt forinsecus funiculo attracto facile aperiat. Caminum verò nullum omninò.

4. De Monialibus.

Caminus si quis in priuatis cellis extructus est, perpetuò ita obstruatur, vt in eo ignis accendi nullo modo queat.

Inst. Ibid.

Si quādo maiori aliquanto amplitudine eæ cellæ struendæ erunt, tantio omninò adhibeatur, vt in ijs spacium detur, quod lectulos tres saltem capiat, vel plures arbitrarij Superioris; duos autem dumtaxat nullo modo.

Cantio præterea sit, vt fenestra nulla struatur, vnde extrà monasterij fines spectetur: si quæ verò aut in vlla cella aut alio loco superiori fiat necesse est, è qua, vel in hortos, vel in loca proxima prospectus sit: vbius fenestrae artis clathra ferrea vndique insigantur firmissimè: quibus forinsecus spacio cubiti vnus, & dimidiū opponatur transfenna, è marmore, aut è laminis ferreis confecta, foraminibusque vncialibus plena, & totam fenestram ab omni parte complectens, parieti suffixa, cohærescat.

Nulle porò, nè exigua quidem fenestricula, neque in inferioribus, nec in superioribus monasterij partibus extruatur: vnde in viam publicam prospectetur.

Atria denique dormitionis siue communia, siue cellis proprijs distincta, eam structuram habere debent, vt vna scala tantum, aut duabus ad summum, eò ascendatur: sicque illarum foribus, aditibusque clausis, nullus alius præterea aditus insit, per quem ad ipsa atria ingressus, ascensusue fiat.

4. De Monia.

Antiquus, & probatus communium dormitionis locorum vsus, vbi fieri commodè potest, restituatur, & ad pristinam cōsuetudinē reuocetur.

1. De Comuni vitæ vsu.

Vniuersæ moniales, si fieri possit, vno loco dormiāt, à præfecta aut à vicaria optimè concluso: cuius clauis ab ipsa præfecta afferentur.

Singule autem in singulis lectis omninò dormiant, & in singulis etiam cellis; si tanta ibi sit copia cellarum, vt omnes capere possint.

Cellæ verò diu, noctuque apertæ sint; vt præfecta in singulas horas inspicere eas possit.

4. Ibid. c. Nec in cellulis.

Quibus in cellulis, alioquē loco priuatim non reponatur quicquam, custodiaturuē, quod eo ipso tempore necessarium non sit.

1. Ibidem.

Dato autem signo eundi cubitum, locoque vbi dormitur, clauso, præfecta, aut eius vicaria, aut aliqua ex Discretis, omnes cellas visitet; vt, an omnes suis dormiant locis, animaduertat.

Inst. Ibid. De Latrinis.

23 His dormitionis locis, situ semoto, latrinæ proxime ita constructur, vt certa sedilia habeant; quæ singula, intermedio aliquo interiecto distincta,

distincta, secessum exiguum praebeant, in quem monialis se coniiciat, ne à ceteris conspiciatur.

Totus verò is latrinarum locus non modo conclusus, sed benè conslipatus esse debet, ut neque conspectus existat, neque teter odor.

24 Situ, ab atrijs cubicularibus separato, & à monialium frequentia paululum semoto, gynaeceum novitiarum construatur; locus scilicet scholæ ubi illæ degant. Qui locus, amplè patere debet; tum ad eam partem vergat, quæ cæli salubritatem habeat: benè verò conclusus, latrinas suas habeat, & ceteras partes, vsui necessario accommodatas.

25 In vnoquoque Monasterio, &c. suprà nu. 10.

In loco vestiario indumeta cuiusvis generis, vestesq; oēs asseruentur. Loco aprico extrui debet vestiarium commune, ab utroque latere fenestratum: in quo vestiario lanæ vestimenta tantum seruentur.

Vndique cinclum sit armarijs altitudine quinque aut sex cubitorum, ordine præterea, rectèque distinctis: quæ singula forulos suos habeant tantæ longitudinis, quanta statâ longitudo est vestitus monialis.

Pro vestiarij foribus porticus, longè ducta, & aperta sit: ubi forinsecus instrumentis ferreis, parieti certo intervallo suffixis, collocatisque inter unum, alterumque instrumentum longurijs, perticisue transversalibus vestimenta certo tempore inde pendeant, atque excutiantur.

Huic vestiario cella item vestiaria iuncta esse debet: in qua vestes linteæ, omnisque lintea suppellex, recondantur: si modo vestiarium, suprà demonstratum, ea magnitudine non sit, quæ capsas, armariæque suppellectilis lineæ distinctè capiat. At verò ubi potest, potius esse debet, ut hac à vestiario distincta sit.

Tertia præterea cella vestiaria adiungi debet, suis itidem armarijs vndique instructa: ubi lodices, culcitrae, ceteraque id generis obstragula, ac vestes pelliceæ, distinctè, distributèque reponantur.

At cella hæc non situ aprico, sed algido potius struenda est.

26 Granaria struantur loco, ianue proximo: eorum scala situ conspicua sint: fores benè firmæ, duplici claue, sera, & rectè singulæ claudantur.

Quo in granario, neque alio monasterij loco, nè triticum, neq; aliæ fruges, præterquam ad monasterij usum, & necessitatem asseruentur.

27 Expositis inferioribus, & superioribus monasterij partibus, reliqua etiam loca, & domicilia sunt, quæ ab illis seiuncta aliquo modo esse debent. Ac primum quidem de valetudinario dicemus.

Porrò valetudinarium, locus is scilicet, in quo valetudinariæ, ægritudineque affectæ, vel conualescentes moniales curantur, extrui debet in situ non interiori monasterij, sed paululo remotiori, quam proximè ianue auditorij, at loco in primis salubri.

Hæc valetudinarij structura partes item habebit tum superiores, tum

Ibid. De loco scholæ Noui.

4. De Moni. Inst. Ibid. De vestiario.

Inst. Ibid. De Gran.

4. De Mon.

Inst. fabr. De Valetudin.

inferiores, triclinium videlicet longè patens cubitis circiter viginti; late pro ratione longitudinis; coquinam unam, cellam promptuariam unam, cellam lauationis unam, chortem cum suo puteo unam, lignile unum, porticum unam, cellas binas, ternasue inferiores, que mediocri magnitudine, singula tres lectos capiant, & caminum præterea habeant, aut singula, aut bine. A superiori autem parte cellæ cubiculares sint quattuor, aut sex, moderata etiam amplitudine: eæque item, vt supra, camino instructæ sint: habeantque secessum latinarum paulo supra descriptum.

Vbi præterea ad valetudinarij huius usum, locus parvulo viridario dari potest; bene consultum esset valetudinariæ huic structuræ: cuius totus ambitus, ostio tantum constans, foribus vnis claudatur.

4. De Monia. Communis illæ curationis egrotantium locus, quem infirmariam uocant, ubi adhuc exedificatus, exstructusue non est, quàm citissime potest, constituatur, extruatur, edificeturue. Extræ cuius loci fines monialis egrotans nè cubet; at valetudine recuperata illic nè diuinus moretur deliciarum causa.

Inst. fab. Ibi. 28 Quibus in monasterijs puellas, in monialium disciplinam traditur, educari permissum est; ibi certum ipsi domicilium construatur, ubi distinctè à monialibus alantur: omniaque ab illis, præter Ecclesiam, separata habeant. Id sanè domicilium partibus his constet, atrio exigno cum suo camino, cella penaria, chorte cum puteo, & parua porticu, lignili, & cubiculis inferioribus binis; à superiori parte, atrio dormitionis, aut aliquot grandioribus, que singula lectulos tres saltem, quattuorue, aut plures, nec pauciores capiant.

Huius domicilij circuitus, vnis tantum foribus contineatur.

Viridarij etiam locus, ubi esse potest, commodè erit.

4. De Monia. 29 Horti, qui in monasterijs monialium ample nimis parent, quotidianaque hominum opera, atque cultura opus habent, ubi fieri potest, in angustiores fines concludantur.

Inst. fab. Ibi. de Hortis viridatione Mon. Horti monialium ob multa violandæ clausuræ pericula non esse debent vasta amplitudine. Cum enim præ vastitate non facile possint parietibus cingi; id fit vt in monasterij partes vulgò pateat, & aditus & prospectus. Sint igitur spacio centum cubitorum, aut paulò amplius ab omni parte. Vndique parietibus cingantur crassitudine cubiti vnus, & vnciarum octo, altitudine non minori sexdecim cubitis, eaque à superficie terræ ducta.

Nec verò, etiam si horti circumcingi commodè, facilèque possint, prescriptum cubitorum centum spacium eos excedere conueniens est; vt nè, cum præ magnitudine à monialibus conuersisue, que intrà monasterij claustra degunt, coli, conseruiue non queant, necesse sit, contra clausuræ regulas, rusticos, exteriosque operarios ad eorum culturam, consitionemue introduci.

Nè taleæ, nè planta aliæ, nè vites, nè arbores cuiusvis generis propè parietes conserantur intrinsecus, neque uerò extrinsecus; nisi interuallo distantes cubitorum ad minimum sex.

Neque in eorum fundo arbores grandiores serantur; sed arbuta humiliora, eaque rariora.

Nec lignorum strues in us fiat, non paleæ, non fœni aceruus.

Non prætereà tugurium ullum, non casa queuis, vel humillima, firmitur.

Nec fœnifecio, pratouè fundus eorum destinetur: sed perpetuo eiusmodi sit, in quo holera, herba medicæ, & coquinariæ, non uoluptariæ serantur.

Si per hortos, fossa, canalibusuè aquæ deductio sit: cautio sit, ut ille aqueductus firmissimè operiatur aliquo lapideo, cæmentitiouè opere, ducto ab ore, quo aqua influit, longè cubitos circiter sex, & foris, & intus dimensus. Os uerò, per quod ab initio illius lapidei operis confluit aqua, & alterum, unde in illius fines effluit, cancellis ferreis, utrinque muniatur. Itidemque fiat in extrema ea hortorum parte, unde foras erumpit.

Rursus idem aqueductus sine ullis clathratis cancellis fieri poterit, si totus tanto spacio tegatur, quantus hortorum fundus est, per quem aqua fluit.

Si quam autem deductionem inde fieri opus est, uel ad hortorum irrigationem, uel ad lauationis usum; riuusli aliquot deriuari per minuta foramina poterunt, quò uolunt, riuusque ad aqueductum reduci.

30 Monasteria, ut olim etiam habuerunt, carcerem firmum habere debent, in quem si quæ monialis, aliquando à disciplina aberrans, flagitiosè egerit, pro culpæ grauitate detrudatur.

Inft. fab. Ibi.
De Carc. &
loco secess.

Porro carcer à uia publica, & ab ædibus item uicinie procul erit, sed intima superioris monasterij parte, quæ à monialium etiam frequentia, & concursu remotior sit.

Benè munitus, benè materiatus, benèque fornicatus, fenestriculam cubitalem, firmiter clathratam, aliè à solo exstructam habeat, unde parum luminis excipiat: ostiolum autem, binis munitum ualuè, in quibus interioribus fenestellula minima insit, binisque seris, ac binis uectibus clausum.

Compedes etiam, ut in antiquis etiam regulis cautum est, habeat, & manicas ferreas, quibus uinciantur, cum opus est, in carcerem coniectæ.

Nec uerò in carcere caminus, neque foramen aliud insit; nisi latrina angustis tubulis substructa.

Non longè à carcere locus secessionis sit, isque & liberior, & commodior, quàm structura carceris. Quo in loco moniales, à cæteris semotæ, aliquando salutarem penitentiam ob leuiore culpas peragant.

Atque

Inft. Ibid. De
locò aud. fa-
ctæ confess.

31 *Atque hætenus quidem de monasterij partibus : nunc sequitur, ubi dicamus de locis adiunctis. Est igitur primum habenda ratio loci, in quo moniales consistentur. Cuius loci situs, paululò ab Ecclesia remotior, cellam alteram forinsecus iunctam habere debet, ubi confessarius Sacerdos earum confessiones audiat.*

Locus porò interior, ubi moniales consistentur, à parte inferiori sit, ne scala ascensu opus habeant, benè verò pavementatus sit, aut opere fornicato subitus constet, nè humidus, vliginosus uè sit; ab omni item strepitu valdè admodum semotus, atque adèò vndique accommodatus, vt nè monialis consistendo audiri à quoquam alio, quàm à confessario possit.

Ab omni denique parte spacium habeat cubitorum circiter sex, aut septem. Confessarij Sacerdotis item cella, eodem modo, & formæ extrinsecus iuncta struatur.

In pariete vtriusque loci, cellæ uè communi, fiat ad confessionis usum fenestricula altitudine cubitali ad summum; latitudine unciam circiter sexdecim pro altitudinis ratione. Quæ fenestricula, & clathratis ferreis, & lamina ferrea, cum suis minutis foraminibus, & tela præterea nigra affixa, benè munita, nullo modo aperiri possit.

Idem ex 4. §.
Rotæ, ver. Ci-
bus. de Mon.

Eodem in pariete rota inesse poterit, dimidio minuscula, quàm alia præfinita: hæcque rota ad usum exponendi confessario, si quas res necessarias habet. eademque rota, firmiter, benèque instructa extet, vt de alijs rotis demonstratum est.

1. De Cõcio.
&c.

Clathri lamina, & linea tela fenestellulæ eius loci, ubi moniales consistentur, ità compactæ cohæreant, ut remoueri non possint, & inde tantum audiri, aspici autem nullo modo possint.

4. De Mona.

Fenestella confessionum altè uncias sexdecim, latè duodecim, nec verò amplius pateat; septa autem sit firmis clathris ferreis ad formæ præscriptæ rationem, & lamina item ferrea benè solida, pariete firmissimè agglutinata, & foraminum instar cicercis tenuium pleno, panno lineo nigro obducta: qui pannus ligneis tabellis sic affigatur, vt non facillè amoueat.

Ibidem.

Rota confessionum minor ab omni parte sit dimidia præscriptum quantitate.

Inft. fab. Ibid.
De diuers.
Confess.

32 *Ex ædificetur præterea diuersorium, in situ, intrà ianuam exteriorem, viæ publicæ iunctam, & illam interiorem, qua ad claustra aditus sit, interiecto, cellis duabus, vna inferiori, altera superiori, constans: quibus confessarius Sacerdos vti possit, cum pernoctare necesse habet, vt moniali cuiuspiam, periculosè ægrotanti, præsto sit, sanctissimorum sacramentorum ministratio. Hoc diuersorium, & caminum, & latrinam, & alia vsui necessario accommodata, habeat, at rotam nullam, nullamque fenestram omnino, vnde, vel aspectus, vel colloquio quouis vnquam prætextu esse*

esse possit. Nec verò plures habeat cellas, præter illas duas; ut omnis alia conuersationis, aut commercij occasio, ab eo remota, exclusauè sit: neque denique ullum præterea locum, vel exiguum. Ita enim omninò fiet, ut minor, aut nulla commoditas, occasione relinquatur in eo commorandi, nisi necessaria de causa. Quæ ratio locum etiam habeat in diuersorij se-
quentis ædificatione.

33 Ne in locis, ad hospitij usum exstructis, quæ foresteriæ nominantur, ubi interdum ob urgentem necessitatem, aut sibus capitur, aut dormitur, fenestræ ullæ, nè exiguæ quidem, insint, quæ in monasterium spectent.

Cibus in omni monasterij hospitio, etiam confessarij, è rota communi exponatur.

Si in ijs locis dormitur, quæ monasterium attingunt, fenestræ aut rotæ nè sint; & si sunt, statim muro obstruantur; ut nihil à monialibus, quod in eo loco agatur, aut dicatur aspici, aut audiri possit.

Tecta hospitij, & aliarum cuiusuis generis domorum, à monasterij tectis, ut separata penitus, ac ualdè disiuncta sint, curetur omninò.

Neminem cuiusuis status, uel conditionis hominem, neque laicum, neque ecclesiasticum in ullo quouis monasterio monialium hospitij illis, quas foresterias dicunt, excipi, aut ad ea siue in urbe, siue in Diœcesi diuersari liceat, excepto confessario Sacerdote, cui aliquando, ob urgentem necessitatem id conceditur. In Diœcesi uerò, monasterij etiam uisitori, & curatoribus, procuratoribusuè, ubi interdum hoc ipsum concedendum necessario, Episcopus censuerit.

34 Diuersorium in eodem intermedio situ, quod aduentatibus colonis, famulisuè monialium, vsui sit, construatur. quod diuersorium cubicula bina, trinauè habeat, ac nullam nec rotæ, neque colloctionis fenestram.

Neque ab re esset, ut id à monasterij ædificio disiunctum aliquo exiguo spacio sit; ut nè saltem tectis coniungatur.

35 Domicilij, extra clausuræ fines positi, in quo conuersæ, non professe, habitent, ea ratio in illius ædificatione haberi debet, ut scilicet intrinsecus à parte monialium, claudatur, aperiaturuè. Id uero præstari poterit ratione, infra demonstrata.

In illo ipso intermedio situ, extra clausuræ fines, domicilium fiat, quod conuersas tot capiat, quot ad monasterij vsu opus esse uerisimile est.

Habeat hæc domicilij habitatio, singulas partes necessarias, locum dormitionis scilicet communem, coquinam, puteum, lignile, & alia item loca, vsui necessario opportuna.

Porro in huius domicilij exstructione hæc cautio sit, ut nè in parietibus exterioribus, ad uiam publicam spectantibus, fenestra ulla, ac ne foratus quidem exiguus, conspiciunturè minimum fiat.

Vt

4. De Mon.

1. De Cõcia.
&c. Monial.
§ Nemini.

4. Ibidem.

Inst. fab. de di
uerf. ext. fam.
& colon. ad-
uen.

Inst. Ibid. De
Domicil. con
uerf.

Ut deinde una tantum ianua constet: qua propè clausura monasterij parietem, quicumque ille sit, extruatur.

Fiat in eo clausura pariete foratus amplitudine unciarum circiter sex: per quem uectis ligneus eadem crassitudine trāsmisus, idemq; in transversum actus, ac paululum in parietem, qui è regione est, iniectus, firmiter illius ianue ualuas occludat.

In cuius uectis summa parte, que à monialibus est, clavis, seraque ita aptè accommodata sit, ut intrinsecus moniales facillè aperiant; rursusque claudant.

Si uerò ea transversarij uectis ratione confici non potest, ut ianua illa occludatur; hoc etiam fieri facile erit, ut uectis, non transversus, sed recta ad ianuam, que è foratus regione est, ductus à summa parte ualuas innixus, atque oppositus, firmè occludat.

In hoc domicilio à latere monasterij fenestricula exigua que non amplius undique pateat, quin que aut sex uncis, munita etiam lamina ferrea, plenaque minutis foraminibus, extruenda est, unde perfecta Conuersas euocet, ac spectet an demi sint, cum ianua clausa est; tum ille foras discessura, benedictionem, missionemque inde ab ea petant.

Inst. fab. Ibid. 36 Primo in tota monasterij edificatione diligens clausura ratio habeatur; ut scilicet illius situs, quantumque est, omni ex parte, idoneis, benèque materiatis parietibus concludatur: quorum præterea altitudo sit cubitorum ad minimum uiginti quattuor, exceptis hortorum muris, quorum altitudinem supra demonstrauimus: crassitudo cubitalis, ac paulo etiā maior; minor certè nullo modo. Porro à parietibus exterioribus nullus insit caminus in ijs effusus: at eminens, è superficie que intrinsecus extans, non uetatur; nulla præterea fenestra, non fenestricula, non conspiciendum, ac nè rimula quidem, unde etiam minutus prospectus sit.

In singulis monasterij partibus, ad communem usum extruendis, ut potè Refectorio, Capituli atrio, Valetudinatio, Dormitorio, Calefactionis, Lauationisque manuum, & laborum item loco, atque alijs id generis, tum in primis in Ecclesiæ interioris edificatione, non negligenda, sed adhibenda ea cautio est, ut singula eiusmodi loca, ad que moniales frequentes conuenire solent, ampla structura sint, qua commodè capiant non modo omnes, qua iam sunt, sed aliquantò plures, quas etiam deinceps in idem monasterium recipi pro facultatum, elemosynarumque ratione, & accessione, post verisimile est.

Illam porro etiam cautio, uel maxima sit; ut nè in ulla colloquij exteriori cella, nec in ullo uel Confessarij Sacerdotis, uel colonorum, famulorum uel aduentantium diuersorio; neque in ulla alia quauis monasterij parte exteriori, edificatione uel extrinsecus facta, locus superior quisquam sit, ad que monialibus aditus detur: nec rursus in ulla monasterij parte interiori,

locus

locus item superior; quo alijs accessus, ingressusue esse vlllo modo possit.

Est illud præterea cauendum, vt quicumque in monasterio sunt aditus, vestibula, angiportus, aliaque id generis, nè tenebricosa, nè suboscuro sint, sed dilucida, & illustra.

In omni denique vel anguli, vel aditus, vel scala, vel atrij monasterij capite, sacra aliqua imago, piè expressa, extet.

37 Hec de fabrica exteriori, & interiori Ecclesie, de Cœmeterijs, de Sacristia, alijsque partibus, ædificationi Ecclesiasticæ adiunctis, de Ecclesie simplicis, & Oratorij exstructione, ac rursus de Ecclesie monasterijque monialium structura, speciatim, supra locis suis scripsimus. Illud verò generatim ad omnem Ecclesiasticam ædificationem attinet, vt scilicet, neque in Ecclesia, Capella, Altaris, partisue cuiusuis alterius, que ipsius Ecclesie vsus, decorumue attingat, fabrica, ornatuque nihil operis, quale quale sit, statuatur, fiat, inscribatur, effingatur, exprimaturue, quod à Christiana pietate, & religione remotum, aut quod profanum, quod deforme, quod voluptarium, quod turpe, vel obscœnum sit, quodue popularem magnificentiam, aut familiarum insignia ostentans, gentilicij operis speciem præbeat.

Inst. fab. lib. j. c. 33. Cautiones quædam de omni Ecc. ædificat.

Non vetatur tamen pro fabricæ firmitudine, si ita architectonicæ ratio aliquando postulat, aliqua structura generis, vel Dorici, vel Ionici, vel Corinthij, vel alterius huiusmodi operis.

Id omne cum fabricæ Præfecti, Architectiue, antequam ædificationis initium fiat, consultò caueat: tum in primis curæ Episcopalis est, videre, nè quid tale ab ijs in opere Ecclesiastico committatur.

Id denique in huiusce etiam libri conclusionem ponimus, vt cum de dote, vel Ecclesie, vel sacello, vel Altari certa constituenda, iure Canonum certum sit; Episcopus priusquam, eiusmodi Ecclesiasticæ ædificationis, aut fundationis facultatem det, eo de genere diligenter, consultoque idonea sensione, publicisque tabulis caueat, ex eorundem Canonum præscripto.

De Monialibus, & primo de earum numero.

S U M M A R I V M.

- 1 Formula rectè viuendi monialibus præscripta, ab eisde oimò seruanda.
- 2 Monialium numerus ab Episcopo constituendus, quaque ratione, & quando augeri possit. 3.
- 3 Impedimenti Summus Pontifex admonendus.
- 4 Moniales duodecim alere non valentes monasteria, alijs vnienda.
- 5 Vnione non expediente, quid agendum.
- 6 Monasterij supprimendi fructus quibus attribuendi.

Monia